

Nr 13.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till förordning om viss tillämpning i fråga om älgkött av lagen den 11 maj 1934 (nr 140) angående köttbesiktning och slakthus, m. m.; given Stockholms slott den 1 augusti 1940.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag,

dels föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till förordning om viss tillämpning i fråga om älgkött av lagen den 11 maj 1934 (nr 140) angående köttbesiktning och slakthus,

dels ock inhämta riksdagens yttrande över härvid likaledes fogade förslag till kungörelse om tillämpning i fråga om älgkött av förordningen den 11 maj 1934 (nr 141) angående förbud mot viss stämpling eller märkning av kött och köttvara.

GUSTAF.

A. Pehrsson-Bramstorp.

Förslag

till

förordning om viss tillämpning i fråga om älgkött av lagen den 11 maj 1934 (nr 140) angående köttbesiktning och slakthus.

Häri genom förordnas som följer:

Vad i lagen den 11 maj 1934 (nr 140) angående köttbesiktning och slakthus stadgas rörande besiktningstvång i fråga om kött av nötkreatur, får, get, svin eller häst eller varor beredda av kött av sådant djur skall inom område, där dylikt besiktningstvång gäller, hava avseende jämväl å kött av älg eller varor beredda av älgkött. Till älgkött räknas härvid icke allenast kött i vanlig bemärkelse utan även blod samt andra till människoföda brukliga delar av älg. För besiktning av älgkött och sådan behandling därav, som avses i 6 § 2 mom. nyssnämnda lag, skall utgå avgift enligt de grunder, som å den plats, där besiktningen eller behandlingen sker, gälla enligt av Kungl. Maj:t fastställd taxa för besiktning och behandling av kött av storboskap.

Denna förordning träder i kraft dagen efter den, då densamma enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling; skollande förordningen dock icke äga tillämpning i fråga om varor, vilka före förordningens ikraftträdande beretts av älgkött.

Förslag

till

kungörelse om tillämpning i fråga om älgkött av förordningen den 11 maj 1934 (nr 141) angående förbud mot viss stämpling eller märkning av kött och köttvara.

Häri genom förordnas, att vad i förordningen den 11 maj 1934 (nr 141) angående förbud mot viss stämpling eller märkning av kött och köttvara stadgas skall äga tillämpning i fråga om älgkött eller av sådant kött beredd vara.

Denna författning träder i kraft dagen efter den, då densamma enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 1 augusti 1940.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, ERIKSSON, BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON, DOMÖ.

Chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Pehrsson-Bramstorp, anmäler fråga om införande av köttbesiktningstvång för älgkött och anför därvid:

Nu *gällande bestämmelser* angående köttbesiktning finnas upptagna i lagen den 11 maj 1934 (nr 140) angående köttbesiktning och slakthus. Köttbesiktningstvång innebär enligt 2 § 1 mom. i nyssnämnda lag förbud att inom visst område till salu hålla eller utbjuda till människoföda avsett färskt kött av nötkreatur, får, get, svin eller häst eller använda dylikt kött för beredning av föda för utspisning å offentligt spisningsställe eller av vara, avsedd till försäljning till människoföda, eller förvara sådant kött å allmän saluplats, i salubod med därmed i omedelbart samband varande lagerrum, å offentligt spisningsställe eller i lokal för tillverkning till avsalu av matvaror, därest köttet icke godkänts vid besiktning enligt lagens föreskrifter. Inom område, där köttbesiktningstvång gäller, må icke heller till människoföda avsett salt, rökt eller torkat kött av förutnämnda djur eller annan till människoföda avsedd vara, beredd av kött av sådant djur, saluhållas, utbjudas, användas eller förvaras på sätt nyss nämnts, med mindre köttet blivit i färskt tillstånd godkänt vid besiktning, som anställts enligt lagens föreskrifter. Till kött räknas i ifrågavarande lag icke allenast kött i vanlig bemärkelse utan även blod samt andra till människoföda brukliga delar av djur.

Obligatoriskt gäller köttbesiktningstvång, såvida ej Kungl. Maj:t annorlunda förordnar, för varje stad och annat samhälle, där hälsovårdsstadgans föreskrifter rörande stad i tillämpliga delar gälla, med ett invånarantal av 4,000 eller däröver. För stad eller samhälle med lägre invånarantal, för kommun, där hälsovårdsstadgans föreskrifter rörande landet gälla, eller för visst område av sådant samhälle eller sådan kommun må köttbesiktningstvång stadgas av länsstyrelsen efter framställning av stadsfullmäktige eller däremot svarande myndighet.

I 6 § 1 mom. föreskrives, att färskt kött, som vid besiktning enligt lagen finnes vara till människoföda tjänligt, skall i den utsträckning Kungl. Maj:t bestämmer genom stämpling eller märkning betecknas såsom godkänt. Enahanda förfarande skall iakttagas beträffande salt, rökt eller torkat kött, vilket i färskt tillstånd godkänts vid besiktning ävensom beträffande annan vara,

beredd av sålunda godkänt kött. Därest vid besiktning påträffas kött, som först efter särskild behandling kan godkännas, skall köttet enligt föreskrifterna i 6 § 2 mom., innan stämpling eller märkning äger rum, undergå sådan behandling. Färskt kött, som blivit vid besiktning godkänt, må utan ytterligare besiktning saluhållas, utbjudas, användas eller förvaras inom annat område med köttbesiktningstvång, allenast om besiktningen skett vid slakt i offentligt slakthus eller eljest med tillämpning av enahanda föreskrifter, som gälla angående besiktning för nämnda område. Någon motsvarande begränsning gäller dock icke i fråga om salt, rökt eller torkat kött, vilket i färskt tillstånd godkänts eller vara, beredd av sådant kött. Därest vid besiktning kött befinner vara till människoföda otjänligt skall detsamma utan kostnad för köttets ägare genom vederbörande besiktningsveterinärs försorg och under hans kontroll användas till tekniskt bruk eller, där så ej kan ske, på annat sätt oskadliggöras.

I 8 § 1 mom. i ifrågavarande lag stadgas, att för köttbesiktning samt för sådan behandling av kött som omförmäles i 6 § 2 mom. äger samhället eller kommunen uppbära avgifter enligt taxa, som fastställles av Kungl. Maj:t. Förslag till dylik taxa skall avgivas av hälsovårdsnämnden eller särskild myndighet, under vars inseende köttbesiktningen är ställd, efter hörande av hushållningssällskapets förvaltningsutskott.

I lagen finnas vidare vissa straffbestämmelser upptagna.

Vissa tillämpningsföreskrifter ha i anslutning till lagen utfärdats av Kungl. Maj:t i kungörelserna den 30 november 1934 (nr 558) om besiktning och stämpling av kött m. m. enligt nämnda lag, (nr 559) angående kontrollslakterier, (nr 560) angående under offentlig kontroll ställda charkuterifabriker samt (nr 561) angående kontroll vid införsel av köttvaror till område med köttbesiktningstvång.

I 3 § kungörelsen nr 558 finnas upptagna föreskrifter rörande organtvång, vilka innebära att, där Kungl. Maj:t efter framställning av stadsfullmäktige eller däremot svarande myndighet så förordnat, färskt kött i vanlig bemärkelse i regel skall vid föreläggande till besiktning vara naturligt förenat med lungor, hjärta och lever samt i fråga om svin även med huvud.

Enligt förordningen den 11 maj 1934 (nr 141) angående förbud mot viss stämpling eller märkning av kött och köttvara må kött av nötkreatur, får, get, svin eller häst eller av sådant kött beredd vara icke, därest varan är avsedd för försäljning inom riket och densamma ej enligt lagen angående köttbesiktning och slakthus är av beskaffenhet att få saluföras inom område med köttbesiktningstvång, förses med stämpel eller märke, som genom färg eller utseende i övrigt föranleder, att förväxling lätt kan äga rum med sådan stämpel eller sådant märke, som enligt av Kungl. Maj:t meddelade föreskrifter utmärka vara beträffande vilken dylikt saluhållande må äga rum.

Med skrivelse den 5 november 1938 har medicinalstyrelsen överlämnat två av *svenska jägareförbundet* till styrelsen ställda skrivelser, dagtecknade den ena den 29 juli 1937 och den andra den 17 augusti samma år, angående infö-

rande av obligatorisk köttkontroll i fråga om älgkött. Till stöd för sitt förslag har jägareförbundet åberopat dels en promemoria av jaktvårdskonsulenten B. von Bornstedt och dels ett intyg av förste stadsveterinären R. Larsson. I promemorian har i huvudsak anförts följande.

Det är för svensk älgjakt karakteristiskt, att en betydande del av det under jakttiden i marknaden utsläppta älgköttet är av mycket dålig kvalitet. De senaste åren hava omkring 7,000 älgar årligen under jakttiden nedlagts, representerande över 1 miljon kilogram älgkött. Det torde utan överdrift kunna påstås, att en mycket stor del härav genom dålig skjutning och felaktig behandling och uppslaktning i skogen var mindervärdig som människoföda.

Ett viktigt led för tillvaratagande av älgköttet vore helt säkert, om det besiktningstvång på salufört kött av olika husdjur, som för närvarande är gällande i samhällen med 4,000 invånare, även kunde utsträckas till älgkött. Härigenom skulle ej endast erhållas ett ökat skydd mot för folkhälsan skadliga födoämnen, utan även andra stora fördelar kunde samtidigt vinnas. Den omdömesgille, ansvarskännande jägaren skulle kunna erhålla ett högre pris för välskjutet och omsorgsfullt uppslaktat kött, samtidigt som det dåligt skjutna och omhändertagna älgköttet icke släpptes fram.

I intyget av stadsveterinären Larsson har uttalats:

Införande av obligatorisk köttkontroll är synnerligen önskvärt, då därigenom säkerligen torde kunna erhållas ett älgkött av i hygieniskt hänseende oklanderlig kvalitet. Vidare torde också stora värden kunna räddas, vilka nu gå förlorade. Sålunda beslagtogs och oskadliggjordes enbart vid Stockholms stads anstalter för födoämneskontroll under sistförflutna 5-årsperiod 5,687 kilogram älgkött på grund av skottskador, blödningar och förskämning.

En utsträckning av den obligatoriska köttkontrollen att även omfatta älgkött skulle enligt mitt förmenande sannolikt också komma att skärpa uppmärksamheten hos älgjaktens utövare att erhålla ett i hygieniskt hänseende klanderfritt älgkött dels genom att lämpliga vapen komma till användning vid jakten och dels genom att uppslaktningen av de skjutna djuren vidtages på sakkunnigt sätt.

Medicinalstyrelsen har i sin skrivelse anförts:

Uti den promemoria, som åtföljer svenska jägareförbundets skrivelse, framhålles, att det är för svensk älgjakt karakteristiskt att en betydande del av det under jakttiden i marknaden utsläppta älgköttet är av mycket dålig kvalitet. Styrelsen är i tillfälle att vitsorda ritkigheten av denna uppgift. Till en del av våra offentliga slakthus införas nämligen under jakttiden en del skjutna älgar för att där uppslaktas. De vid slakthusen förordnade besiktningsveterinärerna hava lämnat styrelsen underhandsmeddelande därom att de till slakthusen för uppslaktning införda älgarna ofta äro illa skjutna, så att en stor del av köttet icke kan anses tjänlig till människoföda, t. ex. på grund av svårartade blodutgjutningar i samband med skottsåren eller på grund av olämplig behandling av älgkroppen. Någon befogenhet att mot ägarens önskan verkställa besiktning av älgköttet och avlägsna förändrade delar från detsamma tillkommer emellertid icke besiktningsveterinärerna enligt nu gällande lagbestämmelser. Inryckande av älg bland de djur, vilkas kött inbegripes i köttbesiktningstvånget, skulle otvivelaktigt medföra stora förbättringar i nu berörda förhållanden. Till människoföda otjänliga delar av älgköttet skulle komma att avlägsnas och jägaren helt säkert vinnlagga sig om att behandla köttet mera omsorgsfullt, då han eljest riskerar att få större eller mindre delar av detsamma kasserade vid den blivande veterinärbesiktningen.

Domänstyrelsen har i den 26 juli 1940 avgivet yttrande tillstyrkt nu ifrågasvarande förslag.

*Departements-
chefen.*

Ett införande av besiktningstvång även beträffande älgkött på sätt svenska jägareförbundet och medicinalstyrelsen ifrågasatt synes medföra icke oväsentliga fördelar. För närvarande torde icke obetydliga mängder älgkött av mindre god kvalitet föras i marknaden. Älgköttets dåliga kvalitet torde ofta bero på att uppslaktningen eller köttets behandling därefter varit felaktig. Införes besiktningstvång, skulle kött, som icke anses lämpligt som människoföda, kasseras. Ett bättre tillvaratagande av köttet skulle möjligen även framdeles kunna förväntas, då ett avyttrande av köttet eljest icke kan ske. Med hänsyn till det anförda tillstyrker jag ett genomförande av förslaget. Därest köttbesiktningstvång infördes redan i fråga om älg, som skjutes under den kommande jaktsäsongen, torde detta även medföra en viss begränsning av tillförseln av älgkött, vilket för närvarande synes vara att eftersträva, då marknaden till följd av de omfattande nedslaktningarna, som skett och förväntas komma att äga rum, torde vara tyngd av ett visst överskott av kött.

Det av mig nu förordade besiktningstvånget torde böra få samma omfattning som gäller i fråga om kött, som är underkastat dylikt besiktningstvång enligt lagen angående köttbesiktning och slakthus. Inom de områden, där köttbesiktningstvång enligt nämnda lag tillämpas, synes alltså även böra gälla besiktningstvång för älgkött eller vara, beredd av sådant kött. De för köttbesiktningen nu gällande detaljbestämmelserna torde i stort sett kunna vinna tillämpning jämväl för besiktning av älgkött. Enligt nu ifrågasvarande lag utgå avgifter enligt av Kungl. Maj:t fastställda taxor för besiktning och för sådan behandling, som avses i 6 § 2 mom. av lagen. Förslag till dylika taxor skola upprättas av vederbörande kommunala myndighet och yttrande skall avgivas av hushållningssällskapets förvaltningsutskott. Då ett fastställande enligt dessa regler av taxor för besiktning och behandling av älgkött icke kan medhinnas före årets jaktsäsong, vilken infaller under september och oktober månader, synes lämpligen kunna gälla samma taxor, som fastställts i fråga om besiktning och behandling av kött av storboskap.

En följd av vad jag nu förordat torde vara att även den förut omförmälda förordningen angående förbud mot viss stämpling eller märkning av kött och köttvara bör bli tillämplig i fråga om stämpling eller märkning av älgkött eller vara, som beretts av sådant kött.

Såsom framgår av vad jag förut anfört torde besiktningstvånget för älgkött böra vinna tillämpning så snart som möjligt. Varor beredda av kött dessförinnan torde dock böra få saluföras och användas oaktat köttet, som därvid kommit till användning, icke i färskt tillstånd blivit godkänt vid besiktning.

I enlighet med vad jag nu anfört har inom jordbruksdepartementet upprättats *förslag till dels förordning om viss tillämpning i fråga om älgkött av lagen den 11 maj 1934 (nr 140) angående köttbesiktning och slakthus, dels ock kungörelse om tillämpning i fråga om älgkött av förordningen den 11 maj 1934 (nr 141) angående förbud mot viss stämpling eller märkning av kött och kött-*

vara. Förslaget till förordning torde böra underställas riksdagen för antagande. Över kungörelseförslaget torde riksdagens yttrande inhämtas. Det torde sedermera få ankomma på Kungl. Maj:t att utfärda erforderliga tillämpningsförfattningar.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte

dels föreslå riksdagen att antaga nämnda förslag till förordning,

dels ock besluta inhämta riksdagens yttrande över omförmälda förslag till kungörelse.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan lämnar Hans Maj:t Konungen bifall samt förordnar, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall åvlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

P. Gullstrand.
